

Overheid soms nodig bij innovatie

De overheid speelt samen met ondernemers en kennisinstellingen een belangrijke rol bij het ontstaan en uitvoeren van vernieuwende ideeën, stellen Wageningse onderzoekers. Zo was het rondeel er zonder steun van de overheid nooit gekomen.

Het rondeel is het resultaat van een succesvolle innovatie. Op dierenwelzijn en milieu scoort deze kippenstal beter dan andere gangbare en biologische stalsystemen. De ronde stal is als een taart verdeeld in parten nacht- en dagverblijf. Het dagverblijf is met glas overdekt, waardoor kippen in het daglicht rondscharrelen. De verdere uitloop naar buiten kan indien nodig worden afgesloten. De eerste rondeelstal werd in 2010 opgeleverd, inmiddels wordt de vierde gebouwd. Ook in het buitenland bestaat interesse. Maar zonder overheidsbemoediging was het rondeel nooit uitgevonden, vertelt Noor Dessing, onderzoeker bij Alterra, onderdeel van Wageningen UR. Zij leidde een onderzoek naar de rol van de overheid bij innovaties, aan de hand van vijf cases in de 'gouden driehoek' van bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen. 'Innovaties vragen veel energie. De slagkracht van individuele boeren is beperkt. Daarom is steun van netwerkorganisaties, overheden, kennisinstellingen en het bedrijfsleven onmisbaar', stelt Dessing. Zo was het na de ernstige uitbraak van vogelgriep in 2003 de minister van landbouw die geld uittrok voor onderzoek naar betere huisvestingssystemen voor legkippen. Nadat Wageningse onderzoekers het concept had

ontwikkeld, in samenspraak met kippenhouders en een stallenbouwer, gingen ze de stal realiseren met een kippenhouder in Barneveld via het innovatieprogramma TransForum. Dat het toenmalige ministerie van LNV garant stond voor de lening die nodig was voor de bouw van de stal gaf de doorslag. 'Vervolgens kwam de lokale overheid in beeld', vertelt Dessing. 'Aanvankelijk paste de stal door zijn volume niet in het bestemmingsplan, maar de gemeente werkte mee en toen verliep het project toch vlot.'

Vergunningen

Beperkt de rol van kleine gemeenten zich meestal tot het verlenen van vergunningen, grotere gemeenten kunnen problemen op gebied van milieu en verkeer helpen oplossen. Verder besluiten lokale overheden over ruimtelijke ordeningskwesties. Dat kunnen lastige keuzes zijn, bijvoorbeeld bij ontsierende mestvergistinginstallaties. Of megastallen die milieuvriendelijk zijn, maar vooral negatieve emoties oproepen bij omwonenden. 'Het is wel weer aan de centrale overheid om het maatschappelijke debat over dit soort kwesties vorm te geven', meent Dessing. In een andere case, het kustversterkingsproject Building with Nature, waren de

provincies overduidelijk vertegenwoordigd. Bij deze innovatie spoelt en waait zand van een voor de kust opgespoten zandeiland naar het land, om zo de kust te versterken. Twee baggerbedrijven namen hiertoe het initiatief, verschillende bedrijven en kennisinstellingen waaronder Deltares, de Bouwdienst van Rijkswaterstaat en IMARES, onderdeel van Wageningen UR, haakten erop aan. Dessing: 'Het project is opgezet vanuit de technische kant en geadopteerd door gemeenten en kustprovincies. Er loopt nu een pilot bij de Workumerwaard aan de Friese IJsselmeerkust.' Soms is de deelname van provincies in projecten ook van doorslaggevende betekenis in het verwerven van Europese subsidies. Innovaties komen ook lastig van de grond zonder financiële steun van de centrale overheid. 'Momenteel wordt in het beleid echter te weinig ingezet op de eerste innovatiefase van creativiteit en uitvindingen, door bijvoorbeeld thema's te bedenken en uit te zetten in onderzoek, zoals met het rondeel', zegt Dessing. In de pilotfase kan het belangrijk zijn dat de overheid risicokapitaal beschikbaar stelt voor het realiseren van pilots door het midden- en kleinbedrijf. Daarnaast is het belangrijk dat de overheid netwerkorganisaties ondersteunt, verklaart Dessing. 'Want netwerken spelen een grote rol in de verspreiding van innovaties.'

Contact: noor.dessing@wur.nl
0317 - 48 61 07

Een sleehopperzuiger van Boskalis werkt aan de zandmotor voor de kust bij Kijkduin.